

Време за нове преваре

Пише: Божо Бјелак
петак, 14 август 2009 13:59

(Поводом интервјуа Будимира Лончара, саветника Председника Хрватске, недељнику НИН)

Са поприличним закашњењем, докопах се НИН-а бр. 3054, јер у малом месту где живим, неколико примерака се брзо распрода. У ствари, позва ме телефоном бивши колега (био је дуго дипломата у земљама Западне Европе), који ме упита:

- Да ли си читао интервју твог пријатеља Леке Лончара у НИН-у, под насловом "Време за ново поглавље"?

Погоди ме оно "пријатеља", а знао сам, још пре ишчитавања интервјуа, да се ради *о времену за нове преваре*.

Будимир Лончар је поседовао истанчан осећај за дипломате који су му били потребни, тако да је формирао клан у МСП-у (тада ССИП-у), углавном од дипломата из Хрватске и Црне Горе. Нисам био члан његовог клана (организовали смо контра клан), али је Лончар према мојој маленкости увек имао наклоност: подржао је на Колегијуму мој премештај у Москву; после Москве лично је потписао решење о именовању за опуномоћеног министра; потписао је и решење о постављењу за шефа Протокола; позвао ме је на састанак у Загреб, који је организовао Туђман за дипломате из Хрватске, Хрвате и Србе, иако нисам из Хрватске (што сам одбио); као последњи министар спољних послова, поставио ме је за шефа Мисије у једној латиноамеричкој земљи, након што су тадашњи амбасадори из Хрватске и Словеније отказали послушност СФРЈ (и на тај начин наговорили брзи распад Југославије).

Никада није умочио перо да нешто напише, није имао смисла за стране језике, увек је водио са собом преводиоце, али је био, како се то у жаргону каже, велики играч, тако да је све анализе које је добијао изван куће дипломатије и од чланова клана, мудро користио на колегијумима МСП-а или у разговорима са ондашњим високим функционерима. Сви су се питали како то Будимир Лончар све зна, односно сазнаје пре

других. Укратко, легално је створио приватну информативну, могло би се чак рећи, обавештајну мрежу.

Писаре из клана добро је награђивао: превременим напредовањем, постављењима на кључна места у МСП, премештајима у значајне и најлепше градове и земље света. Иначе, када су свакога пролећа (март, април, мај) расписивани интерни конкурси за премештаје у ДКП, мало је ко сачувао достојанство. Сви смо морално посртали и оговарали једни друге, јер су плате у МСП биле катастрофалне, а живот у страним земљама био је лагоднији због девизних примања. Досијеи су "пуњени" чак измишљотинама. Из разних институција моћи, савезних и републичких, било је толико позива и интервенција да су функционери МСП-а бежали од телефона као од ђавола.

О Будимиру Лончару и значајнијим члановима клана слушао сам понешто од домаћих и страних саговорника. Такође, долазио сам и до писаних материјала. Ми из другог клана тајно, или на основу радних места која смо повремено покривали, имали смо увид у њихове досијее у СИД-у и Служби безбедности, као што су Будимир и његови сарадници у наше.

Један пример је карактеристичан за самог Будимира, како је радио и деловао. Срби и Црногорци нису хтели да прихвате информације да се распадају Варшавски пакт и СССР. Били су ортодоксни комунисти, што се показало и на 14. Конгресу СКЈ (Конгрес напуштају Словенци, затим Хрвати, а један Србин и даље узвикује: "Очувајмо социјализам и јединство"). Све информације о распаду до којих сам долазио у време перестројке (службовао сам тада у Москви), амбасадор, познати српски руководилац, као и министар саветник, "це-ка-овски" бирократа Србин, бацали су у кош, односно спаљивали. Руску делегацију, коју сам пратио по службеној дужности, примио је Лончар (1987). Након разговора, при изласку из сале, Лончар ме зауставио и позвао на вечеру, истовремено наредивши шефу кабинета, дипломати из Хрватске Мадеј Невену (биће у независној Хрватској шеф кабинета Туђману, сада је амбасадор), да резервише сто у Клубу књижевника. Знао је Будимир да ће једна служба регистровати са ким је вечерао, што му је био циљ.

Нешто раније, сретао сам се у Москви са Брозовим сином, чију сам кћер уписао у Руску балетску школу. Познанство датира још из студентских дана у Загребу. У дугим разговорима и шетњама по Москви, говорио сам му шта се догађа у СССР-у. То је вероватно утицало да ме Лончар позове на вечеру и разговор. Одлучио сам да му након вечере и изласка из Клуба књижевника (у коме су и зидови имали уши), у вишесатној шетњи на Сењаку, где је Лончар имао стан, препричам телеграме који нису стизали у

централу. Знао сам да је Лончар добијао информације, пре свега од пријатеља Геншера, да се источни колос распада. Касније ћу, 1997. у Прагу, сазнати од бившег шефа СИД-а (који је напустио МСП и отворио у том граду трговачку фирму) да је Лека сутрадан на Колегијуму подуже говорио о распадању Варшавског пакта и СССР-а. На питање управо тог шефа СИД-а одакле му све те информације, одговорио је да има сарадника у Москви. Тако је Лека заштитио и легализовао своја сазнања, да поновим, пре свега од Геншера. Шеф СИД-а је тога дана добио информацију са ким је Лончар вечерао, тако да је открио ко је Лекин "сарадник".

Немогуће је навести стотине других примера како је тај "играч" градио каријеру и истовремено учествовао у разбијању Југославије. Слично су се понашали и други познати хрватски дипломатски радници док су у Београду јели "крех". Добро школовани, са знањем страних језика, из породица са партизанским педигреом, женили су се и Српкињама (по угледу на Броза), како би доказали да су Југословени, а сви су радили на растурању СФРЈ, односно за своје будуће државе. Хрватске и словеначке дипломате носиле су викендима државне тајне, строго поверљиве материјале и шифроване телеграме у своје домове, показивали их онима који нису имали право да их читају (нису били на листи корисника), а који ће, када почне расуло, верски и етнички рат, бити главни играчи.

Лончар је до задњег дана кртичарења у Београду остао "доследан", тако да је у свечаној сали МСП-а, на опроштајном пријему, између осталог, изјавио:

- Ја сам убеђени Југословен и демократа, зато подносим оставку на место министра иностраних послова.

Говорио је српски са екавским изговором (да је мало поштовао НИН, могао је дати интервју на чистом, а не искривљеном српском језику). Гледао сам својим очима (био сам присутан на његовом опроштајном пријему) неке залуђене дипломате, српске и црногорске (посебно даме), који су плакали. Записао сам наведено и још понеку мисао великог Будимира, уз гађење на понашање неких мојих колегиница и колега.

Тај млади "бомбаш", који је имао тешко детињство, одмах након завршетка Другог свјетског рата доказивао се суровим методама и према најближој родбини. Био је начелник ОУП-а у Задру, а причало се да је учествовао у чувеној операцији "Гвардијан", након које је стигао (склоњен је) у ССИП. У Лончаревом досијеу пише да је од 1941. до

1945. похаћао гимназију у Задру. Међутим, постоји и потврда у којој се наводи да је од 1941. до 1945. био у партизанима. Пред распад Југославије, група дипломата је послала писмо Председништву СФРЈ да смени Лончара са места министра, јер је тражио од ОУН да казни Југославију "због тога што угрожава мир".

Ова интервју НИН-у објављен је на три стране, уз слику великог мага Будимира. Дириговани интервју саставили су Лончареви писари у Загребу. Неки одговори су дуги и по две шлајфне, што у интервјуима није уобичајено. Све што је у интервјуу наведено, у ствари су службени ставови владајуће хрватске гарнитуре.

Новинарка НИН-а у уводу наглашава: "Регионални сукоби, по процени дугогодишњег дипломате и доброг познаваоца светске и домаће политике, немају више простора да се обнове, још мање да их међународна заједница толероше и извјесно је да ће завршити на ђубришту историје". У праву је Леко, Хрватска је остварила све своје давношње снове и снове "хисторијских хрватских личности", међу којима двојице Анта - Старчевића и Павелића. Хрвати се хвале да су све то створили мачем и огњем, односно "да су побиједили у два рата", како изјави Лончарев шеф Месић. *Победили су у оба рата, то све генерације Срба морају имати на уму, остављајући за собом токове крви, етничка чишћења и незапамћене бестијалности, посебно над српским народом.*

Кроз цео интервју, Будимир провлачи: "Мислим да се односи (Хрватске и Србије) крећу у позитивном смјеру, али их и даље прати наслеђе недавне прошлости". Ни Лека, који се доказивао више од 50 година да је Југословен, који је често говорио "да су му Београд и Србија домовина", када говори о "недавној прошлости", не стиди се те прошлости, односно шта су српском народу урадили Хрвати уз помоћ "међународне заједнице". Напротив, он подвлачи: "Битно значење за односе имао је пад Милошевићева режима и промјене у Србији, прије свега, јачање *еуропске оријентације, упркос свим отпорима*". Не устручава се да Србији држи лекције и да указује на "отпоре" (што провејава кроз цели интервју), односно меша се и у унутрашњу политику земље.

Посебно наглашава "господарску сурадњу" и каже "да се Србија налази на другом мјесту по вриједности пласираног хрватског капитала... више од једног десетљећа у Србију је отишло 21,3% свеукупних хрватских инвестиција у иностранству, око пола милијарде еура". Ни новинарка, као ни Лека, односно састављачи текста, не наводе колико је присутна српска привреда у Хрватској и у којем делу Србије Хрвати инвестирају. Износи Будимир и жеље хрватских угоститеља и наглашава "да се из године у годину повећава број туриста из Србије, мада не у оном броју колико то Хрватска жели". Зна Лончар да су Немци, Мађари, Аустријанци, Холанђани, купили на 99 година све што се могло купити

на острвима и обали. Далматинци цвиле у немаштини, јер без Срба нема туризма.

Гласноговорник Хрватске Будимир Лончар не либи се да говори и о "неријешеним отвореним питањима". Хвали Хашки трибунал "за чије се оснивање Хрватска залагала", суђења у Београду и Загребу, цитира Месића о "повратку" избјеглица, али не цитира срамне и непријатељске изјаве тога бојовника о Србији и Србима. Све то наводи да би на мала врата увалио српској читалачкој публици да је *"остао отворен комплекс питања везан уз границу"* (ово чак није ни у духу хрватске варијанте српског језика). Сматра да су "обје стране сугласне да је за дефинитивно рјешење граничних питања нужно унапређење опће ситуације, да не треба с тим журити". Наводи Црну Гору и Превлаку, "да то може бити примјер и за питање хрватско-српског разграничења". Зна Будимир да су његови обожаваоци и сарадници запалили архиву на трећем спрату МСП-а у лето 2003, где се управо налазила документација о разграничењу са Хрватском. Представнике те мегаломанске државе у овом контексту не занима улазак у ЕУ, где нестају границе.

"Мислим да је важно да је потпредсједник САД Бајден јасно упозорио све актере у регији да се не смије дозволити оживљавање рецидива недавне прошлости", велича Будимир Лончар Бајденову посету и додаје:

"Ово је упозорење тим важније када знамо да су у регији још веома присутне и јаке ретроградне, националистичке снаге, *а има покушаја прекрајања истине о анифашистичким темељима свих наших држава*".

То жуља Леку и Хрватску, хоће да изједначе улогу Хрватске и Хрвата у Другом светском рату са истинским антифашистичким покретима и народима.

Бајден је, каже Лончар, упозорио да "односи унутар Босне и Херцеговине, као и односи Србије и Косова не смију бити препрека за убрзавање унутарњих демократских процеса..." Замислите дрскости – "односи Србије и Косова", као да је Косово суверена држава, а не саставни део Србије! О каквим "демократским процесима" се може говорити након што је Хрватска окупирала Републику Српску Крајину и извршила геноцид над српским народом?! Будимир прелази преко тог незапамћеног злочина над Србима Крајишницима. Новинарка не сме да приупита Будимира о Влади Републике Српске Крајине у прогонству.

Поново следи питање (извучено из диригованог Лекиног текста) о "заједничкој прошлости". Будимир ту у први план ставља Покрет несврстаних. Наводи како је у доба "хладног рата" Покрет несврстаних одиграо велику улогу. Неће Хрватска, односно Будимир, јавно да каже да САД поново форсирају Покрет несврстаних, јер је Русија постала важан фактор у међународним односима, односно поново се распламсава хладни рат, без кога САД не могу опстати. У овом контексту, скоро на три шлајфне, Будимир велича САД и "нове вриједности америчке спољне политике". Зацементирао је своје ставове следећом изјавом: "Имам на уму чињеницу да Америка, без обзира на успон других сила... још увијек представља највећи политички, економски и војни потенцијал у свијету". У целом интервјуу није споменуо Русију. Добровољно се јавио да помогне Вуку Драшковићу, као и министру војном Србије, да Србија што пре уђе у НАТО.

На крају интервјуа, мој "пријатељ" Будимир натерао ми је сузе у очи, када је говорио "о посјетима Београду". Каже: "На животу је много мањи број мојих пријатеља. Сусрети са њима више су него пригода за угодна сјећања на прошлост. Са њима сам размјењивао, па и дијелио погледе на најтеже дане у нашој новијој повијести, а то радим и данас". Не сумњам у ову изјаву, због тога што Лекини пријатељи у Београду сигурно нису пријатељи Србије и српског народа.